

כנס מיוחד של הכנסת

הישיבה המאתיים ושמנים ותשע של הכנסת השביעית

יום שני, י"ב ניסן תשל"ב (27 מארס 1972)
ירושלים, הכנסת, שעה 11.00

התעמולה נגד ההתנחלות בחבל עזה ובפיתחת רפיח והצורך הלאומי הדחוף להרחיב את ההתנחלות ולהגבירה

החלטות כנס הקיבוצים ואף החליטה להקים ועדה כדי לגבש את דרכי המאבק בהתנחלות.

ההתנחלות זו, שמתארגנת נגדה מפלגה קואליציונית, היא על-פי החלטת הכנסת. באשרה את קווי-היסוד של תכנית הממשלה קבעה הכנסת ברוב מכריע את הכלל הבא: "הגברת הקמתן של היאחזויות בטחוניות והתיישבויות קבע, כפריות ועירוניות, על אדמת המולדת". בשם איזה מוסד יוצאת מוזכרות מפ"ם למאבק נגד כלל זה? המפלגה הקואליציונית ודאי לא נתנה את דעתה את מי ישרת מאבק זה. מה כאן בלתי-מוסרי? מה כאן פסול? התיישבות במולדת – אין מוסרית ממנה. גם עזה היא אדמת המולדת. הרי כל הטוען שהתנחלות היא בלתי-מוסרית, מקעקע את יסודות הציונות. זוהי בדיוק טענת אויבנו: הציונות היא קולו-ניאליסם, כיבוש, ניצול, ההתנחלות פסולה, המתנחל – מלשל, השלטון השולח אותו – מדכא.

אחרי מלחמת תש"ח התיישבנו והתנחלנו – גם קיבוצי מפ"ם – על אדמת המולדת, בכל מקום שהיה בו שלטון ישראלי. לא צימצמנו עצמנו לתחום המושב שהוקצה לנו בהחלטת האו"ם מ-1947. שטח ששוחרר אז נמצא ראוי להתיישבות, גם של קיבוצי "השומר הצעיר", גם של הקיבוצים מול רצועת-עזה. איך נפסול שטח אחר, רק משום שנכבש או בידי האויב? הרי זו אותה מולדת. ואדמתה – גם רמלה, גם לוד, גם שכם, גם חברון – כולן שוחררו במלחמה. הרי לא תאריך המלחמה קובע. גם ברמלה, בלוד, ישבו לפני המלחמה בני העם הערבי. שם מותר להתיישב. בכפר-דרום, ברצועת-עזה, לפני המלחמה, ישבו יהודים. שם אסור? בלתי-מוסרי הוא להבדיל, בתוך ארץ-ישראל, בין שטחים שיהודים זכאים להתיישב בהם ובין שטחים שהזכות להתיישב בהם היא רק של ערבים. בארץ-ישראל לא יהיה תחום מושב ולא יהיה גיטו.

"הספר הלבן" הבריטי סגר לפנינו שטחים "להתיישבות". כלום במו דינו נכתוב "ספר לבן" חדש, מה? דורה יהודית? רצועת-עזה כלולה אפילו במפת מפ"ם, ומי שרוצה בשלטוננו ברצועה – ומפ"ם רוצה – ומתנגד ליישם שם יהודים – ומפ"ם מתנגדת – יוצר בארץ תחום מושב ליהודים. רק חיילים נשלח לרצועת-עזה? חיילים – זה מוסרי; מתיישבים – פסולים? בחרב – כן, באת – לא? שלטון כיבוש נהפוך להיות בארצנו שלנו?

היו"ר ר. ברקת:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת, ואני מצטער על האיחור הקל שחל בפתיחתה.

כנס מיוחד זה נקרא בהתאם לסעיף 36 של חוק יסוד: הכנסת, לפי דרישת 30 חברי הבית. חברי הכנסת, נושא הכנס הוא: "התעמולה נגד ההתנחלות בחבל עזה ובפיתחת-רפיח והצורך הלאומי הדחוף להרחיב את ההתנחלות ולהגבירה" – הצעה דחופה לסדר-היום. רשות היבור לחבר-הכנסת ארידור, ואחריו לחבר-הכנסת הראל.

יוזם ארידור (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. זכותו של העם היהודי על ארץ-ישראל – או שתדריך את פעולתנו, או שתוסיף להטריד את נפשנו. גם הוויכוח על ההתנחלות בחבל עזה נעוץ בשאלה זו: התיישבות, והמוגדת לזכות, קרויה קולוניאליזם. בהתיישבותנו, המיישמת זכות, חזרנו לנחלת אבותינו. זה ההבדל: בזכות.

אין איש הרשאי לערער על זכותם של יהודים להתנחל בארץ-ישראל. בשיסוי נגד התנחלות יהודית עסקו, בשבוע שעבר, אויבי ישראל בוועדת האו"ם לזכויות האדם. הוועדה החליטה, ביום רביעי שעבר, להביע את דאגתה מהקמת יושבים יהודיים בשטחים. עניינו הרואות: התיישבות יהודים בשטחים מדאיגה לא רק את מוזכרות מפ"ם, מתנהל נגדה מסע שיסוי מצד אויבנו, השוללים את זכותנו, ובעקבות זאת – את ההתנחלותנו. רק אוויל יספק להם, לתעמולתם, נימוקים מבית. אולם מזה שבועיים עדים אנו למסע שיסוי מבית נגד התנחלות בשטחי מולדת משוחררים, מסע שאינו מבדיל בין חריגות מנהלים תקינים, הראויות לגינוי – ובחריגים צריך לטפל – ובין התנחלות מוצדקת הזקוקה לעידוד.

ב-8 במארס התקיים כנס נציגי קיבוצים, הנמנים עם התיישבות מפ"ם, אשר גם הם מצויים על שטחים בבעלות ערבית לשעבר, ובו הוחלט לזיום מאבק ציבורי רחב למניעת מה שהם קוראים: גישול והתנחלות ברצועת-עזה ובפיתחת-רפיח. ב-12 במארס התפרסמה החלטת הדור הצעיר במפ"ם, הקובעת שהתנחלות והפקעת שטחים באזור רפיח הם לא רק מעשים חמורים מבחינה מוסרית, אלא גם מעשים מסוכנים מבחינה מדינית. ביום 15 במארס הודעתה מוזכרות מפ"ם עם

סגן ראש הממשלה לחדש את כוחם של אגרופים אלה? בצדק קרא לתכנית זו חבר-הכנסת רפאל, אף הוא ממפלגה קואליציונית, "תכנית רוג'רס מורחבת".

אדוני היושב-ראש, הדיון על ההתנחלות הוא נחלת הציבור כולו, הכנסת מייצגת את הציבור. יתקיים נא דיון בכנסת בנושא התעמולה נגד ההתנחלות בחבל עזה ובפיתחת-רפיח והצורך הלאומי הדחוף להרחיב את ההתנחלות ולהגבירה, ויידע הציבור את דעת הכנסת, וייוודע רצון הרוב המכריע של חברי הכנסת למען המשכת ההתנחלות, הרחבתה והגברתה.

היו"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת הראל.

איסר הראל (הרשימה הממלכתית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. שישנה נושאים הועלו על-ידי המתכנסים לכנס המחאה בנייר-עזו נגד ההתנחלות ברצועת-עזה ובפיתחת-רפיח. בכמה מושג-אים אלה דנו והחליטו גם במזכירות מפ"ם. ואלה הם הנושאים:

1. עיוותי הביצוע שנתלו למעשה ההתנחלות;
2. התנחלות-קבע, כפרית ועירונית, כמכשול לשלום;
3. הפעולה היתה בלתי-מוסמכת ולא אושרה על-ידי הממשלה;
4. ההתנחלות היא חבלה ביחסי השכנות של הישובים עם תושבי הרצועה;
5. נפגעה תדמיתה המוסרית של המדינה;
6. ההתנחלות כרוכה בנישול.

אדון בכל אחד מששת הנושאים האלה בגפרד.

1. אשר ל"עיוות הביצוע" — אינני מתייחס בקלות ראש או באדישות לחריגות מסמכות שהיו בעת פעולות הגירוד והפינוי, והנני תומך בהחלט בהמלצות הרמטכ"ל לתיקון המעוות. אך השאלה היא, האם היה דרוש כנס מיוחד ופומבי כדי להעלות את הטענות על עיוות הביצוע, במיוחד לגורם פוליטי המשתתף בממשלה, שהוא שותף מכובד במערך המהווה את הכוח המרכזי בקואליציה הממשלתית; ששר מטעמו משתתף בוועדת השרים להתיישבות בשטחים; ששר מטעמו הוא חבר בוועדת השרים לענייני בטחון; שחבריו משתתפים בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת? האם זה טוב ומועיל למדינת ישראל, אל, לתדמיתה בעולם, למעמדה המדיני והבינ-לאומי, לבטחונו, שהאשמה אלה יועלו בכנס פומבי ורעשני, מכון לפרסומות רבות, במיוחד שהעניין היה בחקירה על-ידי צה"ל? או שמא לא היתה ברירה אחרת אלא בדרך זו להכריח את הממשלה וצה"ל לחקור בהאשמות או שמא אין למוסדות מפ"ם אומון בצה"ל ובחקירה המבוצעת על-ידו? ולא היא. הגה מה שנאמר בדון זה במאמר המערכת של בטאון מפ"ם "על המשמר":

"אשר לעיוותי הביצוע — נתעוררו עליהם שלטונות הצבא עוד לפני שהושמעה ברבים זעקת המחאה של קיבוצי "השומר הצעיר" בנגב. הן לא בכדי מינה הרמטכ"ל ועדת חקירה לבדיקת העובדות בשטח, והיא כבר הגישה את מסקנותיה לפרקליטות הצבאית. התעוררות שלטונות הצבא על מעשים, אשר לפי תלונות שהגיעו אליהם נעשו שלא כדין, אך לבכר תיחשב

400 יהודים נפגעו מפעולות חבלה שמקורן ברצועת-עזה מאז מלחמת ששת-הימים, מהם כ-40 חללים. מה אנו נעשה? נקים שם בתוך תחומי ישראל "פתח-לנד" חדש? אי-אפשר להבדיל בין רצועת-עזה ורמת-הגולן. כל המבדיל ביניהן מסתכן — על-פי דברי חבר-הכנסת חזן — בשניות מוסרית. לשון אחרת: אנשי הדור לאומיות מאשימים את עצמם בדיו-מוסריות. הצדק עמם. מוסר כפול הוא המהלל התיישבות בברעם ומגנה אותה בחבל עזה; ובברעם גורשו מאדמותיהם מרונים, יידיים, שלא נטשו את כפרם, לא לחמו נגדנו. מוסר כפול הוא המבדיל בין רמת-הגולן לבין דקלה. דקלה — קללה? — ואנחנו טוענים: דקלה — ברכה, וניר-עוז — ברכה, להבות-הבשן — ברכה, כפר-עציון — ברכה, גבעת-יואב — ברכה, ובארי — ברכה. כולם ברכה. כל ההתיישבויות מגשימות את הציונות, כולן מבטיחות את מדינת ישראל. כולן דגלנו, ויונן על-ידי מי שיונן.

אין אפשר לפסול, כפי שנאמר לבושתנו בכנסת בשבוע שעבר, התיישבות של תנועה שלמה כהתיישבות "לראווה"? שבעה-עשר ישובים של תנועת בית"ר הם ראווה? גאוה הם. רמת-רויאל, מבואות-ביתר, אמציה, מתנחלי ספר ליד קו הפסקת-האש, שאנשיהם נפלו בחרב האויב, וגם מתוכם יצא צה"ל לפעולות גמול ומיבצעי שיחרור. להתיישבות יהודים היום בחבל עזה קורא חבר-הכנסת יערי "הכתבה". אם זו הכתבה — הרי כל חיינו בארץ הזאת הם הכתבה.

ההתיישבות היהודית לא נתקבלה בברכה ערבית. כל חיינו בארץ זו הם מאבק על הגשמת זכותנו, תחילה תחת שלטון זר, ועתה כעם בן-חורין. כזה גורלנו. ועם כל שאיפתנו להסכם ולשלום, אשליה היא שיצירת עובדות מפריעה להשגתן. על רקע זה, אדוני היושב-ראש, השאלה שצריך להציג איננה מדוע מתנחלים, אלא מדוע אין מתנחלים במידה מספקת? מדוע אין מבצעים עים התנחלות עירונית ומולדת, על-פי החלטת הכנסת? את קריית-חברון מגבילים לכמה מאות יחידות דיור. האם מקימים בחדרן עיר יהודית או מחנה אזרחי בפקוק קצין צבא? למתנחלים יש זכות לנהל את ענייניהם הפנימיים על-ידי נבחרים שלהם, בלי צורך בפקוק צבאי.

יש צורך ואפשרות להקים קריה יהודית בשכם; גם רמאללה היא ארץ-ישראל. אם כל אלה ורוב יהודה ושומרון הם פקדון בשביל צאצאו של האמיר מחוג'א, הרי שהוא בעל-הבית, ותבוא הממשלה אל עצמה בטענה מדוע הוא נוהג כבעל-הבית. בפוליטיקה, כמו בפי-סיקה, אין חלל ריק. את החלל הריק המדיני וההתיישבותי שהותירה ממשלת ישראל ביהודה ובשומרון מנסה למלא לתכנית הפדרציה של חוסיין. את דברי סגן ראש הממשלה ב"מעריב" על התכנית מפרש ה"טיימס" כרי-כוח התנגדותנו לתכנית חוסיין. איזה תנועת מלקחים: אגף אחד בקואליציה מערער על התנחלותנו ברצועת-עזה, ואגף שני מרכז את התנגדותנו לתכנית חוסיין. בתנאים אלה אין צורך לשאול איזה ממשלה יש ליש-דאל; השאלה היא: כמה ממשלות יש לה ומה המדיניות שלה?

אם רצועת-עזה תחת שלטון זר היא, כביטוי הציוני של חבר-הכנסת חזן, חץ מורעל כלפינו, הרי יהודה ושומרון בשלטון זר כמוהם כשני אגרופים קפוצים המ-כוונים נגדנו. הניתן באמצעות התכנית הקרויה על-שם

המאוזחות, שגכללו לפי מפת הגבולות של מ"מ בתוך גבולות ישראל, לגבי אלה לא היו חילוקי דעות בינינו ובין מפלגת העבודה — שותפתנו במערך".

ועל רצועת-עזה כותב חברי-הכנסת יעקב חזן: "מבחינה זאת אין כל הבדל בין דמת-הגולן לבין רצועת-עזה. אם איננו רוצים שהחץ המורעל הזה — מורעל ומסוכן מבחינה בטחונית — ימשיך להיות נעוץ בגופה של ישראל, כשהוא מרוחק רק כשבועים קילומטרים מתל-אביב, בלי לדבר על אשקלון, אשדוד וכל ישובי הדרום — אם הננו רוצים שבינינו ובין מצרים יחצה המדבר, כדי שלא נחזור כבר לעולם למצב שהיינו שרויים בו ביוני 1967 — אסור לנו להחזיר את הרצועה למצרים, אשר השתלטה עליה במלחמת העצמאות. לחברי אשר ייצגו את התנועה במוסדות המוסמכים המכריעים בבעיות אלו" — דהיינו בממשלה — "היה הדבר ברור לחלוטין ולא היו ביניהם כל חילוקי דעות. כוונתי למאיר יערי, לברילי ז"ל ולכותב השורות הללו".

מסתבר שלא כל חברי מ"מ מזהים עם החלטות הכנס בניר-עז ובמוכירות. לפי "דבר" מהיום תובע דור ההמשך במ"מ כינוס מרכז המפלגה כדי לדון בה-חלטת המוכירות מן השבוע שעבר "העומדת בניגוד להחלטות המוסדות המוסמכים של המפלגה ובניגוד לתכנית השלום של מ"מ".

בתביעה לכנס את מרכז מ"מ, שהועברה אמש למוכיר הכללי של מ"מ מאיר יערי, אומרים החתומים על המכתב: "אנו תובעים לכנס בהקדם האפשרי את המרכז או את מועצת המפלגה לדיון בהחלטות מוכירות המפלגה לאמץ את החלטות גיר-עז. לדעתנו ולדעת חברים רבים עומדות החלטות הכנס בניגוד להחלטות המוסדות של המפלגה ובניגוד לתכנית השלום של מ"מ, שאושרה במרכז באוגוסט 1967 והקוראת להכ-ליל את רצועת-עזה וירושלים במדינת ישראל".

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
מה כל זה גוגע לכנסת?

איסר הראל (הרשימה הממלכתית):

ואשר לטענה שפעולת הגידור היתה בלתי-מוסמכת: "מוכירות מ"מ" מטילה על נציגיה בממשלה, בכנסת ובמערך לברר מי נתן את ההוראה לביצוע פעולות אלה וכן לפעול במהירות למניעת נישול תושבים להתנחלות אורחית ברצועה".

בדיון במוכירות נאמרו הדברים הבאים בקשר לתכ-נית ההתנחלות: "איש אינו יודע כי הממשלה דנה בכך — סימן שיש פגיעה חמורה בדרכי הדמוקרטיה וכי אסור שיעשה דבר כלשהו בלי החלטה של הממשלה".

לעומת טענות אלו מסתבר ממקורות מוסמכים, כי התכנית וביצועה אומצו על-ידי ועדת השרים לענייני התיישבות בראשות השר ישראל גלילי.

ואמנם בהופעתו בטלוויזיה, ביום 20 במארס 1972, לא השאיר השר גלילי ספק בקשר לכך. לפי "על המש-מר" "הוא ביקר את מ"מ" על עמדתה בעניין ההתנח-לות ברצועת-עזה. בכל השנים מאז המלחמה, אמר גלילי, גודדו שטחי קרקע נרחבים מאוד ברמה, בבקעה, בהר חברון, ברצועה — ולא היה פריץ וצווחה". "גלילי טען, כי מ"מ" משתתפת בממשלה הדוגלת בהיאחזויות בטחוניות והתנחלויות-קבע בשטחים. הוא הטעים כי

לצה"ל. אילו היה הציבור מודע בעוד מועד ליוזמת הח-קירה שנקטה על-ידי צה"ל היתה בוודאי נמנעת המחאה".

אם כן, מסתבר שיוזמת הכנס לא רק שהיתה מזי-קה, אלא גם מיותרת. ואם יזמי הכנס לא ידעו על החקירה, הנה מ"מ" כן ידעה. ובכל מקרה יכלה לדעת אילו ניסתה לברר בממשלה.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
מי גרם לכך? מי התלונן? מי התקומם?

איסר הראל (הרשימה הממלכתית):
זה התחיל לא בכנס המחאה; זה התחיל על-ידי צה"ל.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
זה התחיל מאנשי "השומר הצעיר" בקיבוצים.

איסר הראל (הרשימה הממלכתית):
לא, כתוב בפירוש שלא.

לכן תמוה מאוד, שדברים אלה על חקירת צה"ל ועל האמון שיש למ"מ" בשלטונות צה"ל לא נאמרו לחברי מוכירות מ"מ, שהודהתה באופן מוחלט עם דעות ומסקנות המתכנסים בניר-עז.

מסתבר כי הכנס בניר-עז וכן הדיון במוכירות נועדו לא רק כדי למחות נגד העיוותים בביצוע, אלא בעיקר נגד תכנית ההתנחלות עצמה ברצועת-עזה וב-פיתחת-רפיה, מטעמים עקרוניים, מוסדיים ופוליטיים.

לדברים אלה ולגישה זו אקדיש את דברי.

אשר להתנחלות כמכשול, כביכול, לשלום — כך נאמר בדיון על-ידי אחד המשתתפים בכנס, לפי "על המשמר": "קביעת עובדות בנושא ההתיישבות היהודית באזור שלנו תקשה ותתבל בנסיגות שנעשים להסדר שלום כללי". ואחרים אמרו: "אין המדובר בהיאחזויות בטחוניות ארעיות, אלא ביישובי-קבע עם תכנית פיתוח לעשרות שנים". ועוד נאמר: "הכוונה היא ברורה: לת-קוע יחד של קבע בלב הישוב הערבי ברצועת-עזה". "בדיון במוכירות מ"מ" (ביום 15 במארס 1972) הודגשה החלטתם של מוסדות מ"מ" נגד כל התנחלות אורחית של קבע עד בוא השלום". כל זה ציטטתי מ"על המשמר".

בגלל קוצר הזמן לא אכנס כאן לזיוכוח עקרוני עם מ"מ" על התיזה הזאת. אך בכל הנוגע לרצועת-עזה עומדים דברים אלה בסתירה מוחלטת אף לעמדתה המוצהרת של מ"מ". והנה מה שכתב בדיון מנהיג מ"מ, חבר-הכנסת יעקב חזן, בבטאון הפנימי של הקיבוץ הארצי "השבוע בקיבוץ", ביום 19 בפברואר 1971, בתגובה להפגנות חברי הקיבוץ כיום-שלום לפני כשנה נגד המתנחלים הראשונים בפיתחת-רפיה.

"בכל פעולתנו הבדלנו הבדלה חמורה ומדוקדקת בין היאחזויות בטחוניות בשטחים, אשר לגביהם ברור שאנו לא נוותר עליהם ועל הכללתם בתוך מדינת ישראל, כדי להבטיח לה גבולות ברי-הגנה, לבין שטחים אשר יהיה עלינו להחזירם בבוא השלום. הבדלנו, איפוא, הב-דלה קפדנית בין דמת-הגולן, רצועת-עזה וירושלים לבין יתר השטחים. שללנו ביתר השטחים כל היאחזות בט-חונית-התיישבותית, כאשר הדגש היה בתיבה "התייש-בותית". לא כן לגבי דמת-הגולן, רצועת-עזה וירושלים

מרדכי אורן מתפאר במאמרו הנ"ל כי הקיבוצים שהתכנסו בניר-עוז "תרמו ותורמים תרומה נכבדה כסוללי דרכה של ההתיישבות העברית באותו אזור. ובמאמר ראשי ב"על המשמר" מסופר בגאווה על "קיבוציה של מפ"ם הפרושים על פני הארץ כולה".

אם מה שנעשה עתה בעזה ובפיתחת-רפיח הוא נישול, כי אז כל ההתיישבות המפוארת שלכם מיוסדת על נישול. עלי-ידי טענה זו הנכם משמיטים את הבסיס המוסרי מתחת לרגלי המפעל הציוני וההתיישבותי.

אחריכם החרו החזיקו גורמים עוינים. הגה מה שפירסם גוף המתקרא "הליגה לזכויות האדם והאזרח": "להשיב את הגזילה לעשוקי עזה", "להרוס את הגידור האכזרי", "להחזיר את העשוקים אל אדמתם, לשלם את הנזקים החמורים, לשקם את המנושלים". מחברי הכרוז מאיימים בסנקציות נגד ישראל לפי מגילת האו"ם. כרוז זה נשמע כהו מתקופה שכמעט נשכחה אצלנו.

האם הדברים הבאים לא יזכירו לכם, לוותיקים שבין חברי מזכירות מפ"ם, ולך, מר מרדכי אורן, במיוחד, צליל מיוחד ומבשר רעות ?

אני מצטט מכרוז מְסוּיִם: "ההמונים הפלחים והבדואים אינם יכולים לסבול ולשחוק יותר. פקעה סבלנותם. זה 17 שנה שהציונים כובשים שעל אחרי שעל את אדמות הפלחים בכוח ובעזרת הממשלה האוי"ם פריאליסטית. הם מגרשים אותם וגוזלים אדמותיהם הכי-טובות. על חורבן משפחותיהם פורחים ומשגשגים המשקים הציוניים הקולוניאטוריים".

אתה, מר אורן, טוען עכשיו שיש אנשים "חסרי מצפון" המעלילים כאילו "קיבוצי 'השומר הצעיר' יוש-בים כביכול על אדמות וטושות שתושביהן הערבים נושלו מהן". אתה, מר אורן, הוא האומר ש"על-ידי עלילה אביונית זו הם מעלילים על כל המפעל הציוני וההתיישבותי ומוציאים את דיבת הארץ רעה, תוך שהם כמו מזדהים רטרואקטיבית עם עלילות 'הפרקציה'".

אתה, מר אורן, ודאי תזכור את הכרוז הזה שחובר על-ידי הפ.ק.ב. ב-1935. אנה הסבר, לצעירי מפ"ם ולצעירי ההתיישבות שהתכנסו בניר-עוז, מי ומה היתה "הפרקציה" וכיצד נלחמה ביוזם ובדם נגד ההתיישבות היהודית ונגד העבודה העברית.

החומרה שבטענת הנישול בפי המתיישבים של "השומר הצעיר" בנגב ובפי מפ"ם בכלל היא בכך, שכמסקנה מדברים ומעמדות כאלה עלולים להסתלף ההיסטוריה והיסוד המוסרי של המפעל הציוני ושל ההתיישבות, שהיא יסוד המדינה בתודעתו של הדור הצעיר.

וזה בעוד כמה ממניחי היסוד להתיישבות עומדים מנגד ומחשים, ואחרים מביניהם אף נגדרים אחרי הלכי-רוח מסוכנים אלה. אך למולו הם מיעוט מבוסס במדינה ואף מיעוט קטן בהתיישבות. תנועת המושבים, חברי הקיבוץ המאוחד, איחוד הקבוצות והקיבוצים, דחו בתור-קף את המסע נגד ההתנחלות ברצועת-עזה ובפיתחת-רפיח ואת טענת הנישול. עתה נוספו אליהם חברים רבים גם ממפ"ם, בתוכם אנשים מרכזיים.

על בעיות מדיניות ומוסריות אלה חיווה את דעתו הנחרצת יצחק טבנקין ז"ל בחודש יוני 1969: "ההישג העיקרי של מלחמת ששת-הימים, שמאפשר צעד ממשי

העניין רציני מאוד מבחינה מוסרית ועקרונית. 'אני מזמין את חברי במפ"ם לדאוג להדרכת המחנה שלהם, לבל יסתבכו בהתנגדות עקרונית לאחד מעיקרי המדיניות של הממשלה".

על דבריו אלה "נוזף" השר גלילי במאמר המערכת של "על המשמר" ביום 22 במארס 1972: "מפליא אף מכאיב הדבר, שאל המקטרגים על מפ"ם והמייסדים אותה בשבט-לשונם שלוח-הרסן הצטרף גם השר גלילי".

אחד המשתתפים בכנס בניר-עוז טען, כי "קביעת עובדות בנושא ההתיישבות היהודית באזור שלנו תקשה ותחבל לא רק בנסיונות שנעשים להסדר שלום כללי, אלא גם ביחסי השכנות שלנו".

טענה זו עומדת בסתירה מוחלטת לנסיון ההיס-טורי של התיישבותנו בארץ, לפני הקמת המדינה ול-אחריה, לפני מלחמת ששת-הימים ולאחריה. בקשר לכך די להזכיר את הקמתן של נצרת-עלית ושל כרמי-אל, ואף ההתנחלות בחברון מעידה על כך.

על-ידי אחד המתכנסים נשמעה הטענה כי "אין אנו רוצים שללאומיות היהודית ייצא שם לאומיות דורסנית".

דברים אלה נאמרו נוכח היחס הליברלי ללא תקדים של ישראל בשטחים ונוכח ההתנהגות המרוסנת והאנו-שית של חיילי צה"ל, אף מול פרובוקציות חמורות וסכ-נות מוות. הכל יודעים שחיילים ברצועת-עזה נוהגים לנצור את נשקם מול מחבלים שהתנקשו בחייהם, וזה רק כדי להימנע מלפגוע באזרחים חפים מפשע, בנשים ובילדים. וזה למרות הפקודה המתירה להם בנסיונות כאלה להגן על עצמם ולירית.

אך חמורה מכל היתה הטענה בפי המתכנסים בניר-עוז, בדיונים ובהחלטות של מזכירות מפ"ם, במאמרים ובכותרות "על המשמר", בדבר הנישול. בכותרת על דיוני מזכירות מפ"ם, בהשתתפות נציגי הכנס בניר-עוז, נאמר: "מפ"ם תובעת הפסקת נישול והתנחלות ברצו-ערת-עזה". בדו"ח "על המשמר" על הכנס, נאמר: "ה'אני מאשים', שהועלה בכנס ניר-עוז בעניין נישולם של תושבים ברצועת-עזה ובפיתחת-רפיח". בהחלטות מזכירות מפ"ם, שנתקבלו פה-אחד, נאמר: "המזכירות מטילה על נציגיה בממשלה, בכנסת ובמערך לפעול במהירות למניעת נישול תושבים להתנחלות אזורית ברצועה".

במאמר ב"על המשמר", ביום 21 במארס 1972, תחת הכותרת "הדמוגיה ההתנחלותית המשתוללת", כותב מרדכי אורן: "כשלוש מאות חברים מקיבוצי 'השומר הצעיר' בדרום התכנסו בקיבוץ ניר-עוז, הביעו את מחאתם נגד מדיניות ההתנחלות האזרחית ומעשי הנישול המתבצעים ברצועת-עזה ובפיתחת-רפיח".

חברים ממפ"ם, חברים מקיבוצי "השומר הצעיר", החברים שהתכנסו בניר-עוז — אליכם אני פונה מעל במה זו: אם נכונה טענתכם שהמעשים שנעשו בקשר לכמה אלפי בדואים בפיתחת-רפיח, על אדמה ממשל-יתית, תוך תשלום פיצויים והבטחת שיקומם, נחשבים כמעשי נישול, כי אז כל מפעל ההתיישבות הגדול וה-נהדר שלנו מזה מאה שנים אינו אלא מפעל שיסודו בנישול. כיצד מלאכם לבכם להשתמש בקשר זה במלה הנוראה הזאת ?

לפתע, צעקות על נישול מקרקעות של המדינה, כאשר שולמו פיצויים, כאשר הכרח בטחוני מובהק חייב זאת, כשהו כרוך בהתנחלות שממשלת ישראל החליטה עליה, אותה ממשלה שהצועקים גמלים עם חבריה, שותפים להחלטותיה ונושאים באחריות כוללת למעשיה ולא-מעשיה כאחד.

מדובר על הנוק הבטחוני, המדיני והמוסרי למדינת ישראל ולדמותה, כאשר האצבע המאשימה בקולוניאליזם, נישול ופאשיזם מאשימה את הממשלה והתורה הישראלית כולה, האצבע הזאת המופנית לא מבחץ אלא מבית.

בכל הפעמים שהצענו מעל הדוכן הזה, למן ששת-הימים ועד היום, פעולה יזומה לשיקום הפליטים הערבים בשטח, הצביעו נגדה נציגי מפ"ם בבית הזה יחד עם כל רוב. אבל עכשיו, לפתע, במפתיע, נתקבלה החלטה שאסורה כל פעולת התנחלות, כל עוד לא שוקמו הפליטים הערבים. וכאשר הדברים המסוכנים והמחריים דים הללו: דקלה — קללה, דקלה — בשורת דם, הנח-רעים על כבשי הארץ בנגב, כאשר הדברים האלה מקוממים את הנפש ואתה יוצא חוצץ נגדם, או מתחיל שיסוי אישי, ששרים משתתפים בו, מתחילה חלוקת ציונים למי מותר ולמי אסור לדבר על התנודות, למי מותר ולמי אסור לקבוע עמדות בנושאים לאומיים וחיוניים.

אדוני היושב-ראש, העם הזה והנוער הזה על כל שכבותיהם, בלי יוצא מן הכלל, ממעגות עוני ומונילות פאר, מקיבוצים וממושבים, משכונות התקווה ומצפון תל-אביב, העם הזה והנוער הזה כולו עושה את המעשה הגדול של הגנה עצמית, של מאבק על הקיום הלאומי, על כל צורותיהם ואפיקיהם. בהתנחלות כפרית ועירונית, המסייעת לייצוב הבטחון, שותפים בני כל המפלגות בלי בלי יוצא מן הכלל בין שהם מאוגדים במסגרת מפלגתית ובין שהם עושים זאת פשוט כיהודים, כישראלים, בלא תווית מפלגתית. כך בהתנחלות, וכך בהתנדבות הנועזת, המסוכנת והחיונית ביותר — בחול-האוויר, בסיירות וב-יחידות המיוחדות, וכל הבא לחלק, להבדיל, להפריד, להתנשא או לשלול זכות מאיזה שהוא חלק של העם, על מפלגותיו, כופר באמת, הוא עומד על הדם.

נחזור לוויכוח העקרוני. הוויכוח העקרוני אינו נסוב על הכנס בניר-עון. הוויכוח העקרוני נסוב על החלטה של מפלגה קואליציונית, של המזכירות שלה ושל הוועד הפועל של "השומר הצעיר", אשר רובם — אני שמח שלא כולם — קבעו עמדה נגד התנחלות-קבע בשטחים המשוחררים. ומשאלה לי אל חברי מפ"ם ונציגיה: שעה שהם באים לדבר בשם התבונה הפוליטית והמוסר ניהוג-נא בלשון מאופקת יותר ובטוהה בעצמם פחות לאור התרחשויות העבר.

הרי רק שנתיים לפני קום המדינה השמיע מאיר עזרי, חבר הכנסת גם היום, את המלים הבאות: "יש לתבוע נאמנות בין-לאומית על ארץ-ישראל בהשתתפות ברית-המועצות". הרי רק שנה וחצי לפני קום המדינה אמר חבר-הכנסת חוץ בקונגרס הציוני: "אין התנאים המאפשרים יצירת מדינה חדשה. ארץ-ישראל שייכת לערבים באותה מידה שהיא שייכת ליהודים... אין אפשרות להטיל שלטון יהודי על הערבים... יש לקבל מדיניות של מדינה דו-לאומית תחת פיקוח בין-לאומי של אנגליה, אמריקה וברית-המועצות".

וגדול לקראת השלום — הוא שיחרורו של שטחי ארץ-ישראל משלטון ערבי, שיחרורם לרשות הגשמת הציונות. האפשרות האקטואלית של תנופת החיישנות ופיתוח בשטחי ארץ-ישראל, ללא נישולם של הערבים, נתונה לראשונה זה שנתיים בידי היהודים. התפקיד האקטואלי בקידום השלום הוא קביעת מציאות של פיתוח והתנחלות יהודית, אשר תביא לכל דונם פנוי ושומם ולכל שטח הניתן לפיתוח עלייה ושישגוג מהם ייהנו כל תושבי הארץ. מציאות חדשה-ישנה זו של ציונות מתג-שמת רק היא תאפשר ותזרז את השלמת הערבים עם עובדת ריכוזו של העם היהודי בארץ-ישראל".

הי"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. זאת היא לשון העובדות: (1) בתקופה האחרונה היו לצה"ל בפיתחת-רפיח שמונה הרוגים ויותר מ-30 פצועים. ב"מיבצע צה"ל", שעליו נדון במושב הזה, נמצאו 100,000 כדורים, 60 מוקשים מוכנים, 190 רימוני יד, 250 לבני חבלה, מאות מטרים של פתילי הפעלה, 8 קלצ'ניקובים, 7 קרל-גוסטבים, 5 מקלעים, עוזי של חייל צה"ל שנהרג בהית-קלות. הוברד שהדימונים שהונחו בנתניה ובכפר-סבא משם באו.

(2) כבר בשנת 1967, לאחר מלחמת-ששת-הימים, היה השטח של פיתחת-רפיח כמעט ריק מאדם. נהירת הבדואים באה בעקבות התפתחות של מקורות עבודה כתוצאות השליטה הישראלית בשטח.

(3) כל השטח שגורד תפוס בצו חוקי מטעם צה"ל לצרכי הצבא.

(4) כל השטח שגורד, בלי יוצא מן הכלל, אינו מקיף שום בעלות פרטית. כל הקרקעות הן קרקעות המדינה שבאופן אוטומטי עברו לבעלותה של מדינת ישראל.

(5) הממשלה היא שהחליטה על התנחלות ישראל-לית בשטח של פיתחת-רפיח.

(6) הגידור, והפינוי של הבדואים בעקבותיה, החל ב-1 בינואר ונמשך עד למחצית פברואר. במהלך המיבצע לא גויש תלונה אף בדואי אחד. כל התלונות לגורמי חוץ באו בעקבות יומה של יהודים, כולם תוצרת עצמית ועבודה עברית טהורה.

(7) בעקבות כנס שהתקיים בניר-עון החלה הסתה נגד ההתנחלויות, שכללה את הביטויים הבאים כלפי המתנחלים וככלי הממשלה: פאשיזם, קולוניאליזם, דקלה — קללה, דקלה — בשורת דם, דקלה — לפלי-טים. משום-מה, ייאמר בסוגריים, התקפה דווקא דקלה של מתיישבי בית-ר ולא שדות, הסמוכה, של תנועת המושבים.

אדוני היושב-ראש, לא על חריגים מדובר, ואיש אינו מצדיק חריגים שאין להם מקום. מדובר על הסתה נגד התנחלויות בשטחים משוחררים של ארץ-ישראל. מדובר על המוסר הכפול: כשיש צורך — ארץ לכיבוש רמת-הגולן, שמחוץ לגבולות החלוקה ומוחוץ לגבולות המגדל, כיבוש הכורך בבריחה של 80,000 ערבים ונטושת בתיהם, שדותיהם וכל אשר להם; כאשר צריך — לחץ לכיבוש רמת-הגולן הזאת, ובצדק. ולעומת זאת, עכשיו,

לתבוע לזמן אותה במיותר. ואולם, לפי ציוויה של דמוקרטיה ישראלית הכנסת מתכנסת ומחובתה לדון בנושא העומד על סדר-היום בכל כבוד הראש שהנושא ראוי לו, אפילו נהיה רובנו סבורים כי הזימון היה מיותר לחלוטין.

ראש לכל עלי להביע בשם הממשלה קורת-רוח כי במהלך הדיון עד כה לא היה איש — בין בנאומים ובין בקריאות-ביניים — אשר חזר להטלת דופי על צבא הגנה לישראל בנושא של עקירה ונישול, כפי שהדבר נעשה בעתונות ולצערי גם בכנס של חברי קיבוצים בניר-עוז. ויפה עשו כל החברים שהקפידו על הבחנה ברורה בין התייחסות לנושא ההתנחלות לבין התייחסות לעיוור תים אשר התרחשו בעת הנידור של שטחי הקרקע באותו אזור.

מבחינה זו אין לי אלא לשבח את הוועד הפועל של הקיבוץ הארצי של "השומר הצעיר", אשר בישיבתו אתמול הבחין בין שני הנושאים הנבדלים, ואף הודה ברבים בעובדה הנחרצת, כי החקירה של צה"ל קדמה להתאוננות של חברי "השומר הצעיר" ושל השרים שם-טוב ופלד.

שכן, מאותה שעה שהידיעה על שהיו עיוותים הגיעה אל ראש המטה הכללי של צה"ל — הוא חש אל המקום ומינה ועדת חקירה. לאחר מכן, כאשר הוצגה בנדון שאילתה בממשלה השיב עליה מיד שר הבטחון, בספרו על ועדת החקירה אשר נתמנתה, וכל השרים, לרבות החברים ממפלגת הפועלים המאוחדת. חשו סיפוק מהודעתו של שר הבטחון והביעו את סיפוקם בדברים. ולמותר להדגיש כי המדיניות של הממשלה ושל צה"ל היא להקפיד הקפדה גמורה לכל יתרחשו עיוותים מן הסוג הזה ולנקוט כל חומר הדין לגבי עיוותים כאלה אם הם קורים.

אתמול בישיבת הממשלה מסר הרמטכ"ל על ממצאי הוועדה, שאושרו ע"י הפרקליט הצבאי הראשי. מתברר, שהיו חריגות מסמכות מצד מספר מפקדים בכירים ומצד עובד ממשלה; קצינים של צה"ל לא יזמו ולא עודדו תלונות של בדואים נגד צה"ל. וכן הודיע הרמטכ"ל כי הסכים להמלצות הפרקליט הצבאי הראשי וינקטו צעדים משמעותיים, שהמליץ עליהם הפרקליט הצבאי הראשי. ואף נתמנתה ועדה שהוטל עליה לשקם את הבדואים שנפגעו על-ידי העיוותים שנתרחשו. הבדואים יורשו להמשיך בעיבוד השטחים שגודרו. ואני יכול לערוב לכם, חברי הכנסת, כי בהתאם לנוהגו של צבא הגנה לישראל, לאחר השיקום יוכו הבדואים בתנאים טובים מאלה שהיו מנת-חלקם לפני כן. ואני מקבל באופן מוחלט מושכל מוסכם: לשום איש בבית הזה אין זכות...

חופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זה הכל זריית חול בעיניים, להסתיר את המעשים הנפשעים שעשיתם שם. מציאת שעירים לעזאזל. אתה חושב שתחפה על הפפע הזה שנעשה?

היו"ר ר. ברקת:

חברי הכנסת חופיק טובי, אני קורא אותך לסדר. אני מבקש ממך לא להשתמש בביטויים שהשתמש בהם.

השר י. גליל:

משום כבוד הבית אינני רוצה להשיב את התשובה הראויה לחברי הכנסת טובי. ואני חוזר להשלים את

לא כל כך הרבה שנים עברו, חברי הכנסת ממפ"ם, מאז אמר מר חזן במועצת ההסתדרות ב-8 בספטמבר 1950: "אנשים גדולים הדו בכך שיש להם מולדת שנייה — אנושית ורוחנית; וכסוציאליסט אני רואה בבית-המועצות את המולדת הרוחנית השנייה שלי". וחזר על הדברים בכנסת. אותה מפ"ם שאידייליה קיימת היום בינה לבין מחלקת המדינה האמריקנית בנושאים רבים, אותה מפ"ם הכריזה בפי דבורה, חברי הכנסת חזן, ב-3 בנובמבר 1951: "רק אידיוט פוליטי יאמין שביתת המועצות תפלוש לישראל. לעומת זאת צפויה לנו פלישת המערב, שכלל לא ישאל אותנו אם אנו רוצים בהגנה שהוא זומם לגבינו".

בשבחו של חברי הכנסת יעקב חזן ייאמו, שמבין חבריו הוא הסיק מסקנות — חלקיות אמנם — לאחר כל האכזבות המרות שנחל הוא ונחלו רבים מאז ועד היום.

ואותם אנשים, אדוני היושב-ראש, אותם אנשים המתנגדים היום להתנחלות-קבע בשיכנוע, כאילו רק בשם המוסר והתבונה, מתוך אותו שיכנוע עמוק ולוהט, מתוך אותה שלילה של כל תבונה ומוסר אצל זולתם — הם הם שב-7 במרס 1953 — זה לא משנה חד-פעמי, זה לאורך שנים על שנים — עם פטירתו של סטלין, שלחו את מברק התנחומים הבא למרכז המפלגה הקומוניסטית במוסקבה: "מפ"ם והמוני העמים בישראל נחרדו לשמוע על האסון הגדול אשר ירד על עמי בית-המועצות, על הפרולטריון העולמי ועל כל האנושות המתקדמת. יערי, חזן, בן-ארהון".

אדוני היושב-ראש. הציבור הישראלי, הציבוריות הפוליטית, התייחסו מאז ועד היום בהרבה סלחנות, ואני חושב שיש בה הרבה מן החיוב, לכל מה שהתחולל בכל אותה תקופה. אנחנו חיים בזמן חדש ומן הראוי לא להביט אחורה אלא להביט קדימה. זה נכון. אבל כאשר אנשים באים, בתקופה כזאת, אחרי רקע כזה, ומרהיבים עוז להרים אצבע מאשימה על הרוב המכריע של הציבור שמאמין בהתנחלות ורואה בה ביסוס בטחוני, מדיני, משקי, ישיבה לארץ-ישראל המולדת; כאשר הם מרהיבים עוז לקרוא לכך פאשיסם וקולוניאליסם, קללה — אז מן הדין להראות להם את הרקע, מנין זה צמח, שיי"ח ו"מצפן", ולומר להם: לאט לכם, לאט לכם, פשפשו בעברכם ובמעשיכם בטרם תחלקו ציונים ובטרם תאשימו את הזולת, כאשר הוא בא לעשות את המצווה החיונית של הדור הזה והתקופה הזאת.

הכנסת חייבת לדון בתופעות החולוניות, על מקוריהן הפוליטיים והחינוכיים, ועל התוצאות ההרסניות שלהן, המכרסמות כל חלקה טובה מבית, והמסוכנות יותר מדיביויות של הצבא המצרי. אם המדינה הזאת איננה רוצה לאבד עצמה לדעת — עליה לעשות חשבון נפש יסודי בטרם נאחר את המועד.

היו"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לשר גליל, אשר ישיב בשם הממשלה.

השר י. גליל:

אישי היושב-ראש, כנסת נכבדה. על-פי ציוויה של דמוקרטיה ישראלית זכאים שלושים חברי הכנסת לתבוע את זימונה של הכנסת אף בימי פגרה. הם גם זכאים לטעות בבחירת הנושא לימונה של הכנסת, וזכותם גם

ההתנחלויות מתקבלות בגדרי מגבלות מסוימות: התושבים השוכנים באזור האמור, מגבלות תקציביות, ולעתים גם לוח זמנים מדיניים.

אשר לרצועת-עזה, עלי להדגיש כי ההחלטות בדבר ההתנחלויות ברצועת-עזה נתקבלו בסמוך לסיומה של מלחמת ששת-הימים.

על היאחזות נחל-סיני החליטה הממשלה ב-13 בספטמבר 1967; האיזורו של נחל-סיני ייצא לפועל באחד החודשים בשנה זאת.

על היאחזות נחל-דקלה הוחלט ב-2 בפברואר 1969; על איזורו הוחלט ב-17 במאי 1971.

לא אפליג למנות את שאר הישובים והתאריכים. הדברים אמורים בנחל-נצרים, בכפר-דרום, שדות, וכן לגבי ההתנחלויות שעל הפרק, לפחות עוד שתיים שכבר הוחלט עליהן וכבר הן נמצאות בבנייה.

אורי אבנרי (העולם הזה— כוח חדש):
האם מוכנה הממשלה לנהל משא-ומתן בלי תנאים מוקדמים על השטחים שהיא מתיישבת בהם?

השר י. גלילי:

שאלה יפה. אשיב עליה.

כשאני מדבר על רצועת-עזה אני רוצה להגיד, שמצאתי בשעתי עידוד רב בדברים של חברנו הוותיק והיקר מאיר יערי, אשר אמר אותם ב-1968, והם בשבילי מעניינים מאוד כעידוד הפעילות ברצועת-עזה דווקא. יש בזה גם קצת מעין תשובה לשאלתו האחרונה של חבר-הכנסת אבנרי.

מאיר יערי אומר: "בעוד שלאחר מלחמת השיחרור ועד לימים שקדמו למלחמת ששת-הימים דגלה מפלגתנו במשא-ומתן ללא תנאים מוקדמים, הרי הלך המחקש מן המלחמה שנכפתה עלינו הוא כי עלינו לתבוע הפעם מן המשא-ומתן שיתבסס על הנחיות מוקדמות. הנחיות אלה מן הדין שיהיה מקופל בהן אותו מינימום שעליו לא נוכל לוותר. המינימום שעליו לא נוכל לוותר אין פירושו תכתיב, אלא הדגשת הכורח בקביעת גבולות שיבטיחו את קיומנו ואת עתידנו בשלום..."

חיים לנדא (גח"ל):

אבל במארס 1972 הוא דובר אחרת.

מאיר יערי (המערך, עבודה—מפ"ם):
דיברתי על הנחיות ולא על תנאים מוקדמים.

השר י. גלילי:

יקרי מאיר יערי, האם אתה מעלה בדעתך שעד כדי כך סלקה דעתי שאיני מבחין בין הנחיות לבין תנאים מוקדמים?

מאיר יערי (המערך, עבודה—מפ"ם):
אינני ממליץ על עובדות מגמורות.

השר י. גלילי:

אינני יודע מדוע אתה משע את עצמך. הן אני עוד לא גמרתי לקרוא את המובאה מדברך. למה לך לשע את עצמך? אף קורא דברים נבונים. אילמלא היו נבונים, לא הייתי קורא אותם. ואני ממשיך לקרוא את המובאה: "המינימום שעליו לא נוכל לוותר, אין פירושו תכתיב, אלא הדגשת הכורח בקביעת גבולות, שיבטיחו את קיומנו

המשפט שפתחתי בו: לשום איש בבית אין זכות להתנשא על רעהו בדאגה לזכויות אדם בתהליך התנחלות. יש להקפיד לבל יתרחשו עיוותים מן הסוג שלעתים, למרבה הצער, מתרחשים, ויש לנקוט כנגדם את כל האמצעים.

חברי הכנסת, מאז מלחמת ששת-הימים אנו חייבים מדי פעם בפעם לגדור שטחים למטרות שונות. יש שגור-רים שטחים לצרכי צבא הגנה לישראל, אם לצרכי מחנות צבא או לצרכי אימונים; יש שגורדים שטחים כדי למנוע את תפיסתם על-ידי גורמים בלתי-מוסמכים. למשל, ברצועת-עזה, בשנתיים האחרונות, דווקא עם התחלת פיתוח האזור לטובת תושביו, ולאחר שעלתה רמת החיים של רבים מתושביה עקב העבודה בישראל, והתחילו שם בפיתוח, גברה פעילות של תושבים לתפיסת קרקעות המדינה בלא רשות ובניגוד לחוק, וזאת על-מנת לקבוע עובדות. בחלק מן המקרים נעשה הדבר מתוך מחשבה כי בבווא העת, כאשר הקרקעות יידרשו לפיתוח, ישולמו לפולשים פיצויים מופלגים. התורה של קביעת עובדות איננה חד-סטרית, רבותי, וחובה עלינו להבטיח לבל ייקבעו עובדות שליליות בשטח. ברצועת-עזה יש מרחבים של כ-364,000 דונם בבעלות המדינה, ויש להבטיח לבל ייווצרו שם עובדות שליליות.

עתים גורדים קרקעות גם באזורים המיועדים להת-יישובות. וכאן אני רוצה להדגיש שעד כמה שזכרוננו משרת אותי הבוקר הזה, לא אירע עד עתה מקרה שתהיה התלוננות מצד אחד משרי הממשלה על גידורים שנעשו שלא בסמכות או שלא כדין, וגם הפעילות ההתיישבותית באזור רצועת-עזה — למעט העיוותים שדיברתי עליהם — נעשתה על דעת רשויות מוסמכות.

חברי הכנסת, עלי להדגיש: טענו אותם חברים בכינוס ב-13 במארס אשר נזעקו לגונן על הדמוקרטיה, ואני מוסמך לקבוע שאף אחת מן ההיאחזויות או ההתנחלויות שהוצאו לפועל ברצועת-עזה ובפיתחת-רפיח לא באה לעולם בלא החלטה מוסמכת, אם של ועדת השרים לענייני התיישבות ואם של הממשלה במליאתה — וכל החלטה של ועדת השרים לענייני התיישבות טעונה החלטה של הממשלה. אמנם גם בסעיפים אלה, כמו בסעיפים אחרים, לא תמיד נתקבלו ההחלטות הללו פה אחד. ואינני חושב שתנאי לקיום ממשל דמוקרטי וקואליציוני הוא להגיע לקולקטיביות רעיונית כזאת, המביאה לכלל החלטות פה-אחד.

משה נסים (גח"ל):

אחרי ההחלטה צריך לכבד אותה.

השר י. גלילי:

אני רוצה להזכיר לכם את הדברים הבאים: המדי-ניות של הממשלה בזכות ההתנחלות ברורה לחלוטין. היא מדברת גם על היאחזויות וגם על ישובי-קבע. המדיניות הזאת נובעת קודם כל מן האידיאלוגיה הציונית הסוציאליסטית. אנו רואים בהתנחלות כורח בטחוני, מתן ממד של עומק ואיתנות לאחיותנו בארץ. היא פרי ההכרה שגבולות השלום ייקבעו במשא-ומתן, ובאין שלום אנו מחזיקים בכל קווי הפסקת-האש. אך אין להניח את המצב בוואקואום; אין להניח לזולתנו ליצור עובדות שליליות. ההתנחלות היא בעלת ערך חינוכי. גודע לה משקל מדיני, ואיננו מכיר אף התנחלות אחת שהיא נטולת ערך בטחוני, פעם פחות, פעם יותר. ההחלטות בדבר

חוברת כ"ג, ישיבה רפ"ט
— הצעות לסדר-היום (גלילי, אבנרי, ש. כהן) —

השר י. גלילי:

מצאתי באחד ממאמרי המערכת של "על המשמר" כתוב לאמור שהסטטוס של רצועת-עזה טרם נקבע על-ידי הממשלה או על-ידי גורם פרלמנטרי. אכן, הסט-טוס של רצועת-עזה טרם נקבע במפורש ובמיוחד, כשם שעד עתה לא קבענו סטטוס של שטחים אחרים, פרט לירושלים אשר חברה לה יחדיו. אבל חוקה על חברי מפלגת הפועלים המאוחדת שהם יודעים, ואם אינם יודעים, ראוי להזכיר להם, כי אסור להשאיר את הדבר הזה באי-הבה — שבכל ההחלטות של הממשלה, שהיא קבעה בהן הנחיות למשא-ומתן עם גורמים אחרים, נאמר כי רצועת-עזה תהיה חלק ממדינת ישראל. ולפי מיטב ידיעתי מושכל זה נאמר אף לגורמים בין-לאומיים ולגורמים מדיניים רציניים, לא רק במעמדים פומביים, אלא גם במעמדים של משא-ומתן דיפלומטי. ואיני יודע מישוה החוקק על הדבר הזה, ודאי לא מפלגת הפועלים המאוחדת אשר כללה את זה בתכנית השלום שלה מיד עם תום מלחמת ששת-הימים.

חברי הכנסת, יש להצטרף על הכינוס שהיה של חברי הקיבוצים. הוא היה מיותר. לא מיתרת ההתקומות מות המוסרית של חברים — בין בקיבוצים ובין לא בקיבוצים — נגד עיוותים בתהליך הביצוע של מדיניות הממשלה. לכבוד הוא לנו כל גילוי של התקוממות נגד עוול, אם אמנם נעשה; משנעשה עוול ראוי להתקומם עליו.

החומרה שבדבר היא במשולש המסוכן של אמירה בגשימה אחת: "נישול", "מניעת התנחלות" ו"הכשלת השלום", וזאת בקשר להתנחלות.

(קריאה: וקולוניאליסם.)

מפ"ם לא השתמשה במונח "קולוניאליסם", וגם את "המשולש" הזה בניסוחו אינני מביא כציטטה, אלא אני אומר זאת במשתמע. ואני מרוצה שחברינו ממפלגת הפועלים המאוחדת מפרדים בין שלושת המושגים הא-מורים, באשר החיבור שלהם הוא מסוכן ומנוגד למזהות של מפלגת הפועלים המאוחדת ולמהותו של הקיבוץ הארצי.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת שקדמו לי: האמינו לי, לי עצמי יש קושי בהיחלצות "להגנה על מפלגת הפועלים המאוחדת" ועל הקיבוץ הארצי בתור גורם ציוני, חלוצי התיישבותי אקטיבי. את ההתנפלות, שהיינו עדים לה בעתונות, על מפלגת הפועלים המאוחדת ועל הקיבוץ הארצי הייתי דוחה בשאט-נפש, ולא הייתי מתייחס אליה על אף הוויכוח שיש בינינו, אלמלא היה בארץ ציבור גדול שאינו יודע את הקורות ואינו יודע את פעלו של הקיבוץ הארצי ועל מפלגת הפועלים המאוחדת. לא אקרא עכשיו שמות כל יושבי הקיבוץ הארצי. אבל, על אף הוויכוח, כל הכבוד לגוף ההתיישבותי שה-יום יושבים מישביו לאורך הגבולות של הארץ. ברצועת-עזה: כרמיה, זיקים, יד-מרדכי, נירים, מגן, ניר-יצחק, ניר-עוז, כרם-שלום; ובמרחבים אחרים: ברעם, סאסא, דן, שמיר, להבות-הבשן, עמיד, בית-זרע, שער-הגולן, שיר, רשפים, מסילות, אדמית.

הוויכוח אינו צריך להעיב אף כמלוא הגימה על זהרו של המפעל ההתיישבותי הזה, שקבע את מפת ארצנו יותר מאשר הדיוקלומים של רבים שלא היתה להם, ועדיין אין להם במידה מספקת, אחיזה במפה הממשית של הארץ.

ואת עתידנו בשלום. הכללת אותם תיקוני גבולות בתכנית השלום הנוכחית של מפ"ם היא איפוא כורח הגובע מן הנסיבות החדשות, שאין מהן מנוס. נמצאו חולקים על עצם הצורך לפרט את התנאים או ההנחיות למשא-ומתן. לנו נראה כי פירוט זה היה חיוני, ומן הטעמים הבאים א. כדי להמחיש לפני דעת-הקהל בעולם, באורח ברור ומחזור, מדוע אין באפשרותנו לשוב אל אותם גבולות שלפני ה-5 ביוני, אשר איפשרו לתותחים הסוריים לאיים על הישובים שלנו מרמת-הגולן, והניחו לצבא המצרי לאיים עלינו מרצועת-עזה; כדי להמחיש לכל על שום מה לא נוכל להתיר שוב לירדנים שינצלו את קדושתה של העיר העתיקה, כדי להפציץ את ירושלים העברית.

בהמשך לזה, אני יודע שהקיבוץ הארצי השומר הצעיר נאבק על משבצת התיישבותית ברמת-הגולן. ואני קראתי שחבר-הכנסת חזן אמר — וזה כבר צוטט כאן — שהוא אינו רואה הבחנה בין רמת-הגולן, רצועת-עזה וירושלים. הוא הבחין בין שלושת אלה לבין בקעת הירדן.

ולכן טבעי בעיני שעד עכשיו לא היתה כל צעקה. קמו ישובים ברצועת-עזה, ולא היה עליהם עינעור מצד גורמי הקואליציה, גם לא מצד הקיבוצים של מפלגת הפועלים המאוחדת. ואם חבר-הכנסת יערי, במובאה שהבאת מספרו, דיבר על כך שיש להמחיש לדעת-הקהל בעולם מדוע אין באפשרותנו לשוב אל אותם גבולות שלפני ה-5 ביוני, הרי יש עוד גורם שחשוב להמחיש לו את הדבר הזה, וזהו האוכלוסיה ברצועת-עזה.

ב-1956, בניגוד לעמדתה של מפלגת הפועלים המאוחדת דאז, החליטה הכנסת על נסיגה מרצועת-עזה. רבים בקרב אוכלוסי רצועת-עזה נתונים עד עתה לחשש שמא הדבר הזה יחזור. חשוב להמחיש להם שכונתנו היא שרצועת-עזה לא תיפרד עוד מנוף מדינת ישראל.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):
זה נקרא משא-ומתן בלי תנאים מוקדמים? איך זה מתיישב עם המדיניות המוצהרת של ממשלת ישראל, הממשלה הזו שלך?

השר י. גלילי:

כתר גא ועיר.

באותו כנס שדובר עליו דיבר אחד החברים ביחס שלילי על הכוונה לבתר את הרצף הטריטוריאלי של רצועת-עזה, כדי למנוע אפשרות שיתגבש שם עקרון ההגדרה העצמית. אני לא מצאתי לכך תמיכה לא בדבריו של חבר-הכנסת יערי, לא בדבריו של חבר-הכנסת חזן, כשם לא מצאתי שום התבטאות במוסד של מפלגת הפועלים המאוחדת על פאשיזם. על קולוניאליסם. ומה שייחסו כאן לחברינו ממפלגת הפועלים המאוחדת, אין לו שחר.

אבל אני מעו להגיד ולשאול: האם מצווה היא שיישאר רצף טריטוריאלי עם אוכלוסיה גדושה של יותר מ-350,000 ערבים, ובלי שתהיה שם זכות ג'ם למאחז התיישבותי של יהודים? באיזה קודקס זה כתוב? באיזה קודקס מוסרי, באיזה קודקס פוליטי זה כתוב?

שלום כהן:

בקודקס של כבשת הרש.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני רוצה בראשית דברי להודות לשר גלילי על דבריו ועל ההבהרות שנתן בקשר לעמדת הממשלה.

עם זאת הנני מרשה לעצמי להציע להעביר את ההצעות לסדר-היום לוועדה. אינני יודע היאך אפשר לחלוק על ההתנחלות ברצועת-עזה כשלעצמה. מדיניות הממשלה בעניין זה מעוגנת יפה בהחלטות הכנסת ורוב רובו של הבית, של נציגות העם, רואה צורך חיוני בהתנחלות הזאת.

התנגדות של חלק מנציגי הממשלה, ושל הציבור שהם מייצגים, להתנחלות זו טעונה לפחות בירור ודין בוועדה, כדי למנוע אחת ולתמיד גישה זאת.

ממשלת ישראל לא יכלה לנהוג אחרת משנהגה. יותר מדי חללים נפלו ברצועה זו ומגיעת תגרות תבוא רק על-ידי התנחלות יהודית שם.

אינני מתעלם בשום פנים ואופן מחריגים ומעיוותים שקרו בקשר לפעולות בחבל עזה. ואם יש דברים הטעונים תיקונים ושאינם כשורה, הרי יש לתקן אותם ויש מי שיתקן אותם, אבל עם כל זה יש לי שאלה אם אין למצוא דרך לחיקוק בלי יצירת שעורדיה פומבית, בלי רעש, בלי תופים ומחולות.

בל נשכח, עדיין אנו במצב מלחמה ויש שונא המטה און ולוטש עין, וחמור ביותר אם רעש זה נוצר על-ידי קבוצות המיוצגות בממשלה. אני מאמין שיש און קשבת בממשלה ובצה"ל לעיוותים ורצון לתקן אף בלי שע-רוריות.

כשהובאו לראשונה הצעות לסדר-היום לדון בהתנחלות שהובעה להתנחלות בעזה הצטרפנו להצעה לסדר-היום מפני שמתנגדים אנו למגלים מצפון סלק-טיבי: יושבים בממשלה, מכונים את מדיניותם ורוצים להיראות נקיי כפיים והומאניים יתור מאחרים.

הנני להתיר נגד מקימי הרעש נגד ההתנחלות, שעם זאת הם איברי הלאמת גופתו של אדם אחר פטירתו. הנני להתיר נגד מקימי הרעש נגד ההתנחלות, שעם זאת הם עוזרים ביצירת בעיה דמוגרפית במדינה על-ידי הטפת ההמעטת הילודה ותיכונה בציבור היהודי. הנני מתיר נגד מקימי הרעש נגד ההתנחלות שעם זאת תיכנון מראש את קליטתם של עולי גרוזיה באופן שיתבוללו באווירה הישראלית, אשר להגדרתם היא חילונית, וקבעו שלא רצוי שירוכזו יחד לשמירת ייחודם.

הי"ר. ר. ברקת:

חברי הכנסת כהנא, אני מבקש אותך להציע הצעתך.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

הצעתך, אדוני היושב-ראש, להעביר את הנושא לוועדה.

הי"ר. ר. ברקת:

אני מבקש ממך לסיים דברייך.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אני מבקש להתחשב בי לא פחות מאשר במציעי ההצעות.

הי"ר. ר. ברקת:

זה בניגוד לכל תקנון. לפי התקנון יש לך רק חמש דקות. עברת כבר על הזמן.

מבחינה זו, חברי הכנסת, תרשו לי לסיים — אני שומע רחש כלשהו בעקבות דברי אלה, ואני חוזר אומר: אני מאושר שרעיון ההתנחלות איננו מונופולין של מפלגה אחת וגוף אחד. בעת האחרונה, במיוחד אחרי מלחמת ששת-הימים, אחזה ההתלהבות של ההתנחלות בקרב גורמים שונים שלא ידענו מתמול שלשום, וטוב מאוחר מאשר לעולם לא. ואל ייחשבו דברי כהטלת דופי, אף לא כשעלם, במישהו הנותן יד להתנחלות. אני משוכנע כי באשר תהיה מפת מדינת ישראל, הקיבוץ הארצי של "השומר הצעיר" יהיה לה למגן, לא רק בצה"ל אלא בחריש, בקציר, באסיף ובחיונון נוער להתיישבות.

לפי עניות דעתי לעולם אין זה מיותר להמריץ את ההתנחלות. תמיד יש לעשות להזרמת ההתנחלות. יש גם סיבות מדיניות המצדיקות האצה, אבל אני מצטער מאוד להגיד: אילו חשבתי שהנושא הזה מצדיק עתה דיון במליאת הכנסת, הייתי מברך עליו בכל פה. אינני מטיל ספק בחדרה להמשך ההתנחלות, אולם אין לי מנוס אלא להגיד את האמת: חוששני שזימון זה של הכנסת בא יותר לתעמולה נגד הממשלה ונגד אחד מגורמי הממשלה —

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

הוכחת שאין כל הבדל ביניכם ובין גח"ל.

השר י. גלילי:

— ואין לי אלא להציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

נזכרתי שאני חייב תשובה לחברי הכנסת אבנרי, שלא במקרה נדחתה התשובה לו, מפני שאינני יודע מה הוא שייך לוויכוח הזה. הוויכוח הוא לא מהעולם הזה בשבילו.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת אבנרי בתכלית הפש-טות: איננו רואים סתירה בין היאחזויות והתנחלויות לבין המשא-ומתן ללא תנאים מוקדמים עם כל אחת ממדינות ערב. לא התחייבנו ולא נתחייב להשאיר את השטחים בוואקואום. אנו אמרנו כי לא נחזור אל הגבולות הקודמים. אנו איננו מסכימים שתוקפנו, אלה שמבקשים להשמד אותנו, ינסו זאת פעם ופעמיים ושלוש פעמים ויהיו בטוחים שלא תיפגע שיערה משערות ראשם ואף שעל אחד לא יאבדו. אנו נגד הקוצנפציה של "אף שעל" גם של מדינות ערב. לכן הכל פתוח למשא-ומתן.

אני מקווה שההתנחלויות תהיינה גורם משפיע גם במשא-ומתן; ואני מקווה שההתנחלויות תהיינה גורם שישפיע גם על הגבולות. אבל אין סתירה בין ההתנח-לויות ובין משא-ומתן ללא תנאים מוקדמים.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

אדוני השר, האם רצונת-עזה פתוחה למשא-ומתן? זה מה שכל העולם רוצה לשמוע ממך היום.

הי"ר. ר. ברקת:

חברי הכנסת, אני רוצה לעשות מעשה בלתי-שיגרתי ולשאול את אלה שביקשו את הכינוס, האם יש ברצונם להעמיד להצבעה את השאלה אם לקיים דיון או לא, אחרי הודעת הממשלה?

מנחם בגין (גח"ל):

כן.

הי"ר. ר. ברקת:

רשות הדיבור לחברי הכנסת כהנא, להצעה.

וזאת על-פי החלטת ועידתה השלישית, ויתר על כן — על-פי מעשיה בעבר ובהווה, במיוחד בגוש-עציון, בקעת-הירדן, רמת-הגולן ועתה ברצועת-עזה. ואין צורך לומר, שביהודים דתיים או רואים את עצמנו מצווים לרשת את הארץ וליישובה. דווקא בהקשר זה אני מדגיש: התנחלות — כן, ובדרכים תקינות.

עדות לכך שדעה זו היא נחלת הממשלה ורוב רובה של האומה היא עבודתה המהירה של הוועדה, שמסירה את תוצאות חקירתה לדמטכ"ל, ואני בטוח, בלי לחפות על שום משגה. עם ישראל אמון על העקרון של "צדקה תרומם גוי" ואינו זקוק, למה שאומר בפרפרזה מסויימת, לאותו "חסד לאומים" שרוצים להמליץ לפנינו עליו. מקס ובר מבחין בין מוסר שבביון, ובלשוננו — Gesinnungsethik לבין מוסר שבאחריות, ובלשוננו — Verantwortungsethik. הראשון יכול שהוא יהיה מנותק מן המציאות והוא עניין ליפי נפש. השני ישתדל להכרח לתאום את המציאות, ורק הוא יכול להיות נר לרגלנו בתנאים שבהם או שבים לארץ-ישראל ובונים אותה. או זוכרים את דבר הנביא: "ציון במשפט תפדה ושיבה בצדקה".

היו"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת תופיק טובי, להודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. סיעתנו הקומוניסטית נמנעה מהצבעה. ברור שאנו נגד הצעות סיעות גח"ל, המרכז החפשי והרשימה הממלכתית, המבקשות לא רק להביע את תביעתן הגלגת לחיזוק קו הסיפוח של השטחים הכבושים, להרחבת ההתנחלות ולגירוש ונישול האוכלוסיה הערבית מאדמתה וממולדתה. הצעות אלה גם מבקשות להשתיק כל קול של מחאה נגד מדיניות הסיפוח וההתנחלות המתבצעת על-ידי הממשלה.

הצעות גח"ל וגרורותיה מתכוונות להשתיק כל זיק של מצפון הפורץ מול הגל העכור של שובניסטים ולאומנים מלחמתיים מסוכנות. סיעות הימין מבאות את דגל ארץ-ישראל השלמה כדגל המלחמה ורמיסת זכויות העם הערבי הפלשתינאי. הן עורכות התקפה פשיסטית על חברי קיבוצי "השומר הצעיר" בנגב, שהעזו והרימו קול מצפונם נגד נישולו של העם האח ונגד פשעים שנעשו כלפי האוכלוסיה הערבית המקומית, והכוונה ברורה — להשתיק את המחאה, לדחוף את המערך לעמדות קיצוניות יותר, המנוגדות לעניין השלום.

מעוררים מנצחונם בשבוע שעבר, כאשר סיעות הקואליציה הממשלתית אימצו את הצעת ההחלטה של גח"ל בדבר מה שנקרא "זכויות ההיסטוריות הבלתי-מעוררת של העם היהודי על ארץ-ישראל", באים עתה ומבקשים להשיג עוד הישגים. סיעתנו הקומוניסטית מתייצבת נגד מסע הימין השובניסטי הזה, ואנו שולחים מעל במת הכנסת ברכת שלום והערכה לכל האמיצים האלה מבין חברי הקיבוצים ואחרים, אשר במחאתם נגד הנישול והגירוש של האוכלוסיה הערבית באזור רפיח ובדצועת-עזה שירתו נאמנה את עניין השלום ואחוות העמים.

גם אין או יכולים שלא להסתייג מדבריו של השר גלילי ובצורת הנמקתו, שאין בה למעשה אלא תמיכה בהצעות האלה ועידוד ההסתה הלאומנית של הימין

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אני מסיים, אדוני היושב-ראש. הגני להתריע נגד מתיישיבי ברעם, זיקים, להבות-הביבה ועוד, שמצפונם היה והינו שקט בקשר לשוברים אלה, וכעת מוכנים לומר שהדבר איננו נוגע להם עצמם וליותר על חלקי ארץ-ישראל. כנראה, קוסם להם רעיון המדינה הדו-לאומית. והכרח לומר להם, לעם כולו ולעולם כולו, שאלה אינם אלא שיוניים בדעותיהם ובהשקפותיהם ולא באלה חלק יעקב.

היו"ר ר. ברקת:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. תחילה נצביע על ההצעה לקיים במליאה דיון בנושא שהועלה.

הצבעה

בעד ההצעה לקיים דיון בנושא במליאת הכנסת	— 28
נגד	— 43
נמנעים	— 11
ההצעה לקיים דיון בנושא במליאת הכנסת לא נתקבלה.	

היו"ר ר. ברקת:

אני עובר עתה להצבעה על הצעתו של חבר-הכנסת קלמן כהנא להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

הצבעה

בעד ההצעה לקיים דיון בנושא בוועדת החוץ והבטחון	— 33
נגד	— 43
ההצעה לקיים דיון בנושא בוועדת החוץ והבטחון לא נתקבלה.	

היו"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמחה פרידמן, להודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.

שמחה פרידמן (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים. נמנענו, חברי סיעתי, משום החשש שאין תשובת השר גלילי תקיפה דיה באווירת ההסתה הנלווית אל ההתנחלויות, אם כי יש בתשובה קביעה מלאת תוקף שהממשלה, ואתה רוב האומה, עומדים על בסיס ההתנחלות בכל הארץ. פלא בעיני היא — ואני אומר זאת כאיש ההתיישבות — כיצד מפלגת הפועלים המאוחדת, והקיבוץ הארצי במיוחד, אשר יחד עם כל תנועות ההתיישבות האחרות רשמו דפים מזהירים ביישוב ארץ-ישראל בעבר במעשה הציוני ההתיישבותי, אינם חשים בהבדל העמוק בין צדקת המעשה הציוני, מחד גיסא, לבין גידולי פרא של הסתה נגד ההתנחלות ברצועת-עזה, מאידך גיסא. אם תוך כדי השאיפה להגיב על חריגות מתקינות מלאה בביצוע ההתנחלות מגיעים חברים מן הקיבוץ הארצי לפשילת ההתנחלות עצמה, הרי יש בכך משום סטייה חמורה מעברם שלהם, הפוגעת באינטרס החיוני של עם ישראל ומדינת ישראל, כפי שהוא בא לידי ביטוי במדיניות הממשלה, שהסכימו עליה כל מפלגות הקואליציה, ובהחלטות הכנסת. ונגד הסתה זו דברי מכוונים.

המפלגה הדתית הלאומית היא בעד התנחלות,

בשטח המוחזק של רצועת-עזה ופיתחת-רפיח. קשה לי להאמין כי הממשלה אינה מודעת לזה, שבמדיניותה שלה, היא מעודדת תהליכים של פשיזאציה בחברה הישראלית. ברור למדי, כי שרשרת הפעולות הטרוריסטיות, האיומים וההסתה המתוכננת נגד אישים וגורם קבוצות וחוגים בעלי השקפות מתקדמות שונות, ננקט בעיקר באותה פרקטיקה ממשלתית של סיפוח זוחל דה-פקטו בשטחים המוחזקים, המורים את רעל ההסתה אל תוך חברתנו הישראלית.

חברים מניר-עוז קיבלו מכתבי איום. מכל עבר של ימין ומרכז מסוגים שונים אינם חדלים מלהתקיף את כנס 300 חברי הקיבוצים בניר-עוז על העזתם לבקר את דבר הנישול של בדואים וערבים; את דבר הגידור של 150,000 דונם ברצועה ובפיתחת-רפיח, שנועדו לפני כארבע שנים להיות עתודה קרקעית לשיקום פליטי הרצועה. גם הרמטכ"ל רב-אלוף אלעזר הכיר אתמול בכך, לאור דין-וחשבון שייבל, שהיו בידון מה שמכונה "חריונות".

כאשר מחברים אירוע אחוזן זה עם מה שקדם לו — ולו בקיצור — עם נסיון ההצתה של בית הרב גורן; של דירת חברת-הכנסת טובה סנהדרא; עם ההסתה תוללות נגד הפתולוגים; נגד סגן ראש עיריית ירושלים לשעבר מר בנבנשי; עם ההצתות ב"העולם הזה" וב"על המשמר" — הרי נתקלים אנו בשרשרת של סימפטומים לפעילות פאשיסטית שסימנה אלימות.

אני, מפלגתי, סולידריים עם כנס נייר-עוז, עם כל אלה הנאבקים כמונו למען שלום של בטחון, למען הבנה הדדית יהודית-ערבית, למען שיתוף פעולה בינינו לביןם על יסוד של שוויון זכויות בדרך לשכונות טובה בעתיד. שוחרי שלום אלה, כאחרים, מכונים תבוסתנים, בוגדים, עוכרי ישראל, "עומדים על הדם..." כאשר לחסידי הסיפוחים הטרטוריאליים חסרים נימוקים הגיוניים שבאחריות לאומית, הם נזקקים — כמו תמיד וכמו בכל ארץ אחרת — להדבקת תווית של פסילה; אך אמרו כבר קדמונו: "כל הפוסל במומו פוסל". מה שמצער רבים מאוד הוא, שגברו בממשלה בזמן האחרון המגמות של העדפת שטחים על שלום, גברו מגמות הכניעה ללחצים של האופוזיציה מימין, בעלי המונופול של לאומנות, ועלתה במידה ניכרת התקפות כלפי השמאל — אף זה שבמערך, לרבות אפילו הליברלים העצמאיים.

הקו המדיני של ריבוי התנחלויות-קבע בשטחים המוחזקים, של יצירת עובדות מוגמרות לפני כיוון שלום, רק מערים מכשולים רציניים בדרך אל השלום, רק עלול להאיט או אף לעצור את התמורה החיובית המתחוללת בארצות הערביות השכנות לטובת פתרון מדיני של הסיכסוך. את העוורון הפוליטי הזה של מפלגת הממלכה, שלה, המנוגד לעניין הבטחון, שאינו רואה את הנולד, אפשר לקבל רק בשברון-לב.

חברי הכנסת. ככל שהממשלה רוצה להתבצר, כך יכול, יותר בשטחים ולהקים לפי הנכנית אסטרטגית ישובים יהודיים שם, דוחקים אנו יותר את עצמנו לתוך גיטו במצור, העלול להישאר שוא על הסביבה הערבית וניאלץ לחיות על החרב, ולפגוש מפעם בפעם מלחמות נקם ערביות. הסחף המוסרי והפוליטי קורע עיניים ממש. הקלפים נפתחו לרווחה. החלטת הכנסת מיום ה', ה-16 במארס, על "הזכות ההיסטורית של עם ישראל על ארץ-ישראל" כתגובה להודעת חוסיין, גם אם חלקים

הקיצוני. כמו כן יש בה ביטוי מובהק לזהות הדעות, כאשר הממשלה מבצעת למעשה את מה שגח"ל תובעת. אין אנו יכולים להצביע בעד הצעתה של הממשלה, כי אנו רואים אותה כאחראית הראשית לנישול ולגירוש, שהיו נושא המחאה הציבורית בישראל ובעולם מצדם של כל אלה המעוניינים בקיום שלום-אמת ושלום צודק. גישולן של 1,200 משפחות ערביות בסביבות רפיח, גירושן מאדמותיהן, סתימת בארות המים והרחקתן ממקור מחייתן — זו פעולה קולוניאליסטית גוענית אכזרית, הראויה לגינוי מצדו של כל אדם בעל מצפון.

דברי הממשלה והרמטכ"ל, העומדים מול הביקורת הציבורית על מעשים נפשעים אלה, מוצאים כמה שעי-דים לעזאזל מבין קציני הצבא, המואשמים בביצוע הפעולה תוך חריגות כביכול. אך זו למעשה זריית חול בעיני דעת-הקהל המתנגדת לכל הנישול, הגירוש והפקעת האדמות, כי כל פעולת ההתנחלות ונישול האוכלוסיה הערבית מאדמתה וגירושה היא מעשה חריג מכל הבחינות של יחסי אנוש וחיים משותפים בין עמים. כל מעשיה ומדיניותה של הממשלה הם מעשה חריג הפוגע באינטרס השלום והבטחון האמיתי.

אלה המצדידים בהתנחלות מתוך נימוקי בטחון יודעים שזה נימוק סרק. שר הבטחון עצמו, מר דיין, אמר כבר ב-5 ביולי 1968, בכנס הנוער של איחוד הקבוצות והקיבוצים: "אינני חושב שמן הבחינה הבטחונית יש כיום חשיבות מיוחדת להתיישבות... אני מעריך את ההתיישבות בתור הדבר החשוב ביותר ובעל המשקל הרב ביותר ביצירת עובדות מדיניות. וזאת מתוך הנחה — כפי שציין גם ראש הממשלה — כי במקום שאנחנו מקיימים בו התיישבות או היאחזות, לא נוז ממנו...". זוהי מטרת ההתנחלות וההתיישבות על כל צורותיה: קביעת עובדות מוגמרות כדי להבטיח את הנצחת הסיפוח ואת ההתפשטות הטרטוריאליה. אלה הן אשליות שוא. מדיניות קולוניאליסטית זו סופה כשלון במוקדם או במאוחר.

אנו מגנים בכל התוקף פעולה בלתי-אנושית זו, המנוגדת לזכויות האדם ולכל החוקים הבין-לאומיים. אלה הם פשעי מלחמה שהאנושות כולה תגנה ותקיע. אלה הם מעשי חבלה בעניין השלום.

מעל במת הכנסת אנחנו קוראים לכל האנשים הישרים, שוחרי השלום, שוחרי הדמוקרטיה, להתלכד ולהרים קול למען השלום, למען השכונות הטובה בין שני העמים. אנו קוראים להם להרים קול נגד מעשים נפשעים אלה.

הי"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל מיקוניס, להגן מקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

שמואל מיקוניס (מק"י):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה.

הימנעות בהצבעה על הצעת הממשלה להסיר מסדר-היום את הצעות גח"ל, הרשימה הממלכתית והמרכז החפשי — על שום מה? על שדובר הממשלה, השר גלילי, והצעת הממשלה כשלעצמה, כפי שנוסחה, מגלים שהם מתעלמים מחומרת ההסתה של הימין הבורגני והסיפוחיסטי נגד כנס נייר-עוז, נגד הקיבוץ הארצי ומפ"ם בכללה, בזמן האחרון, על "חטא" מחא-תם האנושית והיהודית נגד הנישול והפקעת הקרקעות

שרק בכוח אפשר להביא אליהן מתנחלים, ושאת מחי-
רן נשלם בדם ובדמעות; או הודעה ברורה וחד-משמ-
עית שאנחנו מוכנים לשלום בגבולותינו, שלום שיבטיח
לנו בטחון, שיגשג, נחלה ומנוחה.

דברי השר ישראל גלילי, היום, היו חמורים לאין
שיעור יותר מאשר דברי גח"ל לא רק מפני שהשר מדבר
בשם הרוב ובשם הממשלה, ואילו גח"ל — בשם מיעוט
בעם ובכנסת, אלא גם מפני שתוכן הדברים של השר
גלילי היה חמור יותר מתוכן דברי גח"ל וגורויו.

השר גלילי סירב בפירוש לענות על שאלתי: האם
עוז עדיין פתוחה למשא-ומתן? השר הכריז, למעשה —
וזהו משמעות דבריו — שעוה אינה פתוחה עוד למשא-
ומתן.

משמעות הצהרת הממשלה, שהיא רוצה במשא-
ומתן לשלום בלי תנאים מוקדמים, היא מעתה: בלי
תנאים מוקדמים מצד הערבים, ועם תנאים מוקדמים
מצד ממשלת ישראל. ואחד התנאים המוקדמים, תנאי
ברזל, תנאי בל יעבור, הוא, שרצועת-עוה היא חלק של
מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש. ב-5 ביוני יצאנו להגן על מדינ-
תנו. לא יצאנו לנשל עם, לא יצאנו לגרש ערבים, לא
יצאנו לגזול שטחים שיושבים עליהם אחרים. יצאנו
למלחמת מגן. ואחד הגילויים היפים ביותר של אותה
מלחמה היה "שיח לוחמים", ספר שהוא מצבה ללוחם
הישראלי ההומני, איש המגן שאינו איש כיבוש.

מי היו לוחמים אלה? אותם אנשים עצמם שהת-
קוממו לאחרונה נגד המעשים שנעשו ברצועת-עוה.

לבנו נאה על שיש לנו צבא שאנו כריה למעשים
"חריגים" ול"עיוותים". אך אוי לנו שאנו משתמשים
היום במילים של מרכאות, שגילינו אותן כאשר עמים
אחרים השתמשו בהן. איזה מין "חריגים"? הרי נעשו
פשעים! איזה מין "עיוותים"? נעשו פשעים! צריך
לומר זאת. צריך לומר שצה"ל גילה, חשף, חקר, והוא
מגנה את הפשעים שנעשו. לקרוא לזה לאחר מעשה
"חריגים" ו"עיוותים" — הרי זה אינוס השפה העברית
והמוסר העברי.

אולם, אדוני היושב-ראש, נשאלת השאלה: חריגים
ממה? ועיוותים של מה? האם רק נגד "החריגים" אנו
מתקוממים, או נגד הדברים עצמם, שמהם כביכול חרגו?
המעשה עצמו — מטרתו לגזול שטח אדמה, שטח
רצוף של העם הפלשתיני, ולהפוך אותו לשטח של מדינת
ישראל, של התנחלות ישראלית. זהו המעשה המרכזי.
המעשים הבלתי-הומניים שנתלוו אליו, שנחקרו וגונו,
הם רק תופעות משניות. נגד המעשה עצמו, אדוני
היושב-ראש, אנו באים למחות; על המעשה עצמו מחו
אנשי ההתיישבות, מיטב הלוחמים והמתיישבים בארץ
זו. אתם אנו מזהים, ואני מקווה שאורחים רבים יביעו
את ההדהות עם הפלג הזה בעם, הפלג הטוב בעם,
שאינו מיוצג בכנסת, שאינו מיוצג גם על-ידי צמרת
מפ"ם, שאת דבריה שמענו. היום. עם הפלג הזה אנו
מזהים.

ה"ר ר. ברקת:

הישיבה של הכנס המיוחד של הכנסת נעולה.
אני מאחל לכולכם מועדים לשמחה.

אחרים של ההחלטה ניסו לנטרל את הראשונה, יצרה
רושם ברור כי אין הממשלה מוכנה לדון עם חוסיין על
שטח כלשהו ממערב לירדן. לאן כל זה מוליך?

השאלה היא: עד איזה גבול יכולים המערך ושותפיו
הקואליציוניים ללכת בתלם של גח"ל? השאלה היא:
עד מתי יותן להמיר התמודדות פוליטית ורעיונית במסעי
שיסיו לאומניים? השאלה היא: האם יימצא הכוח הדרוש
בקרב בעלי התבונה שבכוח הקובע — הוא המערך —
להכרעה שקולה של שלום כעדיף על שטחים, נכונות
להתייצב נגד הגל של שיסיו לאומני והתנשאות "שבתי-
צביאית", המחבלים בכרמנו ומערפלים את סיכויי בט-
חוננו בחלק עולם זה?

רוחות רעות מאוד מנשבות בארצנו כיום; באווירה
הזאת לא תצמח למערך כל תועלת. להיפך! בקרב העם
הולכים ורבים הספיקות, אם הממשלה מסוגלת לפעול
"לא מן היד אל הפה" בלבד, אלא בעיקר — למען הב-
טחת בטחוננו ממש, עתידנו והתאזרחותנו באזור.

ברור למדי, כי הממשלה אינה אומרת לעם, שלא
יהיה שלום אם לא תהיה נכונות להחזרת שטחים כבו-
שים. והיא חייבת לומר לעם אמת פשוטה זאת! הממ-
שלה אינה אומרת לעם כל דבר הגיוני בדבר הפליטים
הערבים מבחינה חיונית; אינה אומרת, איך היא חושבת
תשכון ישראל בשלום לצד העם הערבי הפלשתינאי.
הרושם הוא, כי לא איכפת לממשלה שהעם יתעה בחור-
שך. אך זהו האקלים הדרוש לימין הבורגני, לחסידי
הסיפוחים הטריטוריאליים, לדמגוגיה הסוציאליט.

ב-1924, בצעירותו ובלהטו האנושי, המהפכני, שפג
לצערנו במשך השנים, כתב המשורר א. צ. גרינברג את
השיר "נקראתי לסעודת עניים — אבוא". כולנו נק-
ראנו ובאנו לסעודת עניים בחומה, עשירים ברוח. היכן
היא הרוח, אותה רוח טובה, יהודית ואנושית, אנושית
ויהודית, שבכוחה להכס נוקשות ולעורר אמון ורגשי
כבוד? היכן תימצא רוח כזאת במשכן הממשלה? לאן
נעלמו אוהליה, יעקב?

ה"ר ר. ברקת:

רשות הדיבור לחברי הכנסת אבנרי, להודעה על
הימנעות סיעתו מהצבעה.

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. כאשר נשמע
בבית הזה קול המלחמה, הסיפוח והנישול — הספסלים
מלאים; כאשר נשמע בבית הזה קול השלום והבטחון —
הספסלים ריקים. ביטוי ויוצאיו זה של המתרחש כאן
היום אופייני למה שמתרחש בבית הזה מזה ארבע
שנים.

לנו היה ברור שיש להימנע מן ההצבעה, ואין זה
תכסיס פרלמנטרי כדי להשיג רשות הדיבור.

בין הקול ששמענו מפי גח"ל וגורויו לבין קולו של
השר גלילי אין במה לבחור. הבחירה שהוצגה לנו כאן
היום היא בין אותם הרוצים להתנחל לבין אותם הרוצים
להתנחל יותר, בין אותם הרוצים לספח הרבה לבין
אותם הרוצים לספח את הכל.

הבחירה שאנחנו מציגים היא שונה לגמרי. הבחירה
בין שלום לבין שטחים; בין שלום לבין מלחמת-נצח;
בין שלום ובטחון לבין נישול וגירוש, כמה התנחלויות,

נספחות

סדר-היום לישיבה רפ"ט

התעמולה נגד ההתנחלות בחבל עזה ובפיתחת רפיח והצורך הלאומי הדחוף להרחיב את ההתנחלות ולהגבירה – הצעות חברי-הכנסת י. ארידור, א. הראל, ש. תמיר.

סיכום הישיבה

רפיח והצורך הלאומי הדחוף להרחיב את ההתנחלות ולהגבירה. השר י. גלילי השיב להצעות. הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון. ש. פרידמן, ת. טובי, ש. מיקוניס וא. אבנרי מסרו הודעות בדבר הימנעות סיעותיהם מהצבעה.

ישיבה רפ"ט (י"ב בניסן תשל"ב – 27 במארס 1972)
היו"ר – ר. ברקת.

י. ארידור, א. הראל וש. תמיר העלו הצעות לסדר-היום בדבר התעמולה נגד ההתנחלות בחבל עזה ובפיתחת